

Curs 4

Cuprins

1 Logica de ordinul I - sintaxa (recap.)

2 Substituții și unificare

Logica de ordinul I - sintaxa (recap.)

Logica de ordinul I

- Sloganul programării logice:

*Un program este o teorie într-o logică formală,
iar execuția sa este o deducție în teorie.*

- Programarea logică folosește un fragment din **logica de ordinul I (calculul cu predicate)** ca limbaj de reprezentare.
- În această reprezentare, programele sunt teorii logice – mulțimi de formule din calculul cu predicate.
- Reamintim că problema constă în căutarea unei derivări a unei întrebări (formule) dintr-un program (teorie).

Limbaje de ordinul I

Un limbaj \mathcal{L} de ordinul I este format din:

- o mulțime numărabilă de **variabile** $V = \{x_n \mid n \in \mathbb{N}\}$
- **conectorii** $\neg, \rightarrow, \wedge, \vee$
- paranteze
- **cuantificatorul universal** \forall și **cuantificatorul existențial** \exists
- o mulțime **R** de **simboluri de relații**
- o mulțime **F** de **simboluri de funcții**
- o mulțime **C** de **simboluri de constante**
- o funcție **aritate** $ar : F \cup R \rightarrow \mathbb{N}^*$

Logica de ordinul I

- \mathcal{L} este unic determinat de $\tau = (\mathbf{R}, \mathbf{F}, \mathbf{C}, \text{ari})$
- τ se numește **signatura** (vocabularul, alfabetul) lui \mathcal{L}

Logica de ordinul I

- \mathcal{L} este unic determinat de $\tau = (\mathbf{R}, \mathbf{F}, \mathbf{C}, \text{ari})$
- τ se numește **signatura** (vocabularul, alfabetul) lui \mathcal{L}

Exemplu

Un limbaj \mathcal{L} de ordinul I în care:

- $\mathbf{R} = \{P, R\}$
- $\mathbf{F} = \{f\}$
- $\mathbf{C} = \{c\}$
- $\text{ari}(P) = 1, \text{ari}(R) = 2, \text{ari}(f) = 2$

Sintaxa Prolog

Atenție!

- În sintaxa Prolog
 - termenii compuși sunt predicate: `father(eddard, jon_snow)`
 - operatorii sunt funcții: `+`, `*`, `mod`
- Sintaxa Prolog nu face diferență între **simboluri de funcții** și **simboluri de predicate**!
- Dar este important când ne uităm la teoria corespunzătoare programului în logică să facem această distincție.

Logica de ordinul I

Termenii lui \mathcal{L} sunt definiți inductiv astfel:

- orice variabilă este un termen;
- orice simbol de constantă este un termen;
- dacă $f \in \mathbf{F}$, $ar(f) = n$ și t_1, \dots, t_n sunt termeni, atunci $f(t_1, \dots, t_n)$ este termen.

Notăm cu $Trm_{\mathcal{L}}$ mulțimea termenilor lui \mathcal{L} .

Logica de ordinul I

Termenii lui \mathcal{L} sunt definiți inductiv astfel:

- orice variabilă este un termen;
- orice simbol de constantă este un termen;
- dacă $f \in \mathbf{F}$, $ar(f) = n$ și t_1, \dots, t_n sunt termeni, atunci $f(t_1, \dots, t_n)$ este termen.

Notăm cu $Trm_{\mathcal{L}}$ mulțimea termenilor lui \mathcal{L} .

Exemplu

$$c, \quad x_1, \quad f(x_1, c), \quad f(f(x_2, x_2), c)$$

Logica de ordinul I

Formulele atomice ale lui \mathcal{L} sunt definite astfel:

- dacă $R \in \mathbf{R}$, $ar(R) = n$ și t_1, \dots, t_n sunt termeni, atunci $R(t_1, \dots, t_n)$ este formulă atomică.

Logica de ordinul I

Formulele atomice ale lui \mathcal{L} sunt definite astfel:

- dacă $R \in \mathbf{R}$, $ar(R) = n$ și t_1, \dots, t_n sunt termeni, atunci $R(t_1, \dots, t_n)$ este formulă atomică.

Exemplu

$$P(f(x_1, c)), \quad R(c, x_3)$$

Logica de ordinul I

Formulele lui \mathcal{L} sunt definite astfel:

- orice formulă atomică este o formulă
- dacă φ este o formulă, atunci $\neg\varphi$ este o formulă
- dacă φ și ψ sunt formule, atunci $\varphi \vee \psi$, $\varphi \wedge \psi$, $\varphi \rightarrow \psi$ sunt formule
- dacă φ este o formulă și x este o variabilă, atunci $\forall x\varphi$, $\exists x\varphi$ sunt formule

Logica de ordinul I

Formulele lui \mathcal{L} sunt definite astfel:

- orice formulă atomică este o formulă
- dacă φ este o formulă, atunci $\neg\varphi$ este o formulă
- dacă φ și ψ sunt formule, atunci $\varphi \vee \psi$, $\varphi \wedge \psi$, $\varphi \rightarrow \psi$ sunt formule
- dacă φ este o formulă și x este o variabilă, atunci $\forall x\varphi$, $\exists x\varphi$ sunt formule

Exemplu

$$P(f(x_1, c)), \quad P(x_1) \vee P(c), \quad \forall x_1 P(x_1), \quad \forall x_2 R(x_2, x_1)$$

Exemplu

Fie limbajul \mathcal{L}_1 cu $\mathbf{R} = \{<\}$, $\mathbf{F} = \{s, +\}$, $\mathbf{C} = \{0\}$ și $ari(s) = 1$, $ari(+)$ = $ari(<) = 2$.

Logica de ordinul I

Exemplu

Fie limbajul \mathcal{L}_1 cu $\mathbf{R} = \{<\}$, $\mathbf{F} = \{s, +\}$, $\mathbf{C} = \{0\}$ și $ari(s) = 1$, $ari(+)$ = $ari(<) = 2$.

Exemple de termeni:

Logica de ordinul I

Exemplu

Fie limbajul \mathcal{L}_1 cu $\mathbf{R} = \{<\}$, $\mathbf{F} = \{s, +\}$, $\mathbf{C} = \{0\}$ și $ari(s) = 1$, $ari(+)$ = $ari(<) = 2$.

Exemple de termeni:

$0, x, s(0), s(s(0)), s(x), s(s(x)), \dots$

Logica de ordinul I

Exemplu

Fie limbajul \mathcal{L}_1 cu $\mathbf{R} = \{<\}$, $\mathbf{F} = \{s, +\}$, $\mathbf{C} = \{0\}$ și $ari(s) = 1$, $ari(+)= ari(<) = 2$.

Exemple de termeni:

$0, x, s(0), s(s(0)), s(x), s(s(x)), \dots,$
 $+(0, 0), +(s(s(0)), +(0, s(0))), +(x, s(0)), +(x, s(x)), \dots,$

Logica de ordinul I

Exemplu

Fie limbajul \mathcal{L}_1 cu $\mathbf{R} = \{<\}$, $\mathbf{F} = \{s, +\}$, $\mathbf{C} = \{0\}$ și $ari(s) = 1$, $ari(+)$ = $ari(<) = 2$.

Exemple de **termeni**:

$0, x, s(0), s(s(0)), s(x), s(s(x)), \dots,$
 $+(0, 0), +(s(s(0)), +(0, s(0))), +(x, s(0)), +(x, s(x)), \dots,$

Exemple de **formule atomice**:

$<(0, 0), <(x, 0), <(s(s(x)), s(0)), \dots$

Logica de ordinul I

Exemplu

Fie limbajul \mathcal{L}_1 cu $\mathbf{R} = \{<\}$, $\mathbf{F} = \{s, +\}$, $\mathbf{C} = \{0\}$ și $ari(s) = 1$, $ari(+)$ = $ari(<) = 2$.

Exemple de **termeni**:

$0, x, s(0), s(s(0)), s(x), s(s(x)), \dots,$
 $+(0, 0), +(s(s(0)), +(0, s(0))), +(x, s(0)), +(x, s(x)), \dots,$

Exemple de **formule atomice**:

$<(0, 0), <(x, 0), <(s(s(x)), s(0)), \dots$

Exemple de **formule**:

$\forall x \forall y <(x, +(x, y))$
 $\forall x <(x, s(x))$

Logica clauzelor definite

Alegem un fragment al logicii de ordinul I astfel:

- Renunțăm la cuantificatori (dar păstrăm variabilele)
- Renunțăm la \neg, \vee (dar păstrăm \wedge, \rightarrow)
- Singurele formule admise sunt de forma:
 - $P(t_1, \dots, t_n)$, adică formule atomice
 - $\alpha_1 \wedge \dots \wedge \alpha_n \rightarrow \alpha$,
unde $\alpha_1, \dots, \alpha_n, \alpha$ sunt formule atomice.

Astfel de formule se numesc **clauze definite** (sau **clauze Horn**).

Acest fragment al logicii de ordinul I se numește **logica clauzelor definite** (sau **logica clauzelor Horn**).

- Presupunem că putem reprezenta cunoștințele ca o mulțime de clauze definite Δ și suntem interesați să aflăm răspunsul la o întrebare de forma $\alpha_1 \wedge \dots \wedge \alpha_n$, unde toate α_i sunt formule atomice.

- Adică vrem să aflăm dacă

$$\Delta \models \alpha_1 \wedge \dots \wedge \alpha_n$$

- Variabilele din Δ sunt considerate ca fiind **cuantificate universal!**
- Variabilele din $\alpha_1, \dots, \alpha_n$ sunt considerate ca fiind **cuantificate existențial!**

Logica clauzelor definite

Exemplu

Fie următoarele clauze definite:

father(jon, ken).

father(ken, liz).

father(X, Y) \rightarrow ancestor(X, Y)

dauther(X, Y) \rightarrow ancestor(Y, X)

ancestor(X, Y) \wedge ancestor(Y, Z) \rightarrow ancestor(X, Z)

Putem întreba:

☐ *ancestor(jon, liz)*

☐ *ancestor(Q, ken)* adică $\exists Q$ *ancestor(Q, ken)*

Logica clauzelor definite

Exemplu

Fie următoarele clauze definite:

father(jon, ken).

father(ken, liz).

father(X, Y) \rightarrow ancestor(X, Y)

daughter(X, Y) \rightarrow ancestor(Y, X)

ancestor(X, Y) \wedge ancestor(Y, Z) \rightarrow ancestor(X, Z)

Putem întreba:

□ *ancestor(jon, liz)*

□ *ancestor(Q, ken)* adică $\exists Q$ *ancestor(Q, ken)*

Răspunsul la întrebare este dat prin **unificare!**

Substituții și unificare

Substituții

Definiție

O **substituție** σ este o funcție (parțială) de la variabile la termeni, adică

$$\sigma : V \rightarrow Trm_{\mathcal{L}}$$

Exemplu

În notația uzuală, $\sigma = \{x/a, y/g(w), z/b\}$.

Substituții

- Substituțiile sunt o modalitate de a înlocui variabilele cu alți termeni.
- Substituțiile se aplică simultan pe toate variabilele.

Substituții

- Substituțiile sunt o modalitate de a înlocui variabilele cu alți termeni.
- Substituțiile se aplică simultan pe toate variabilele.

Exemplu

- substituția $\sigma = \{x/a, y/g(w), z/b\}$
- $\sigma(P(x, g(x), y)) =$

Substituții

- Substituțiile sunt o modalitate de a înlocui variabilele cu alți termeni.
- Substituțiile se aplică simultan pe toate variabilele.

Exemplu

- substituția $\sigma = \{x/a, y/g(w), z/b\}$
- $\sigma(P(x, g(x), y)) = P(a, g(a), g(w))$

Substituții

- Substituțiile sunt o modalitate de a înlocui variabilele cu alți termeni.
- Substituțiile se aplică simultan pe toate variabilele.

Exemplu

- substituția $\sigma = \{x/a, y/g(w), z/b\}$
- $\sigma(P(x, g(x), y)) = P(a, g(a), g(w))$
- substituția $\phi = \{x/y, y/g(a)\}$
- $\phi(f(x)) = f(y)$
- $\phi(f(x)) \neq f(g(a))$

Substituții

Două substituții σ_1 și σ_2 se pot compune

$$\sigma_1; \sigma_2$$

(aplicăm întâi σ_1 , apoi σ_2).

Substituții

Două substituții σ_1 și σ_2 se pot compune

$$\sigma_1; \sigma_2$$

(aplicăm întâi σ_1 , apoi σ_2).

Exemplu

$$\square \quad t = P(u, v, x, y, z)$$

Substituții

Două substituții σ_1 și σ_2 se pot compune

$$\sigma_1; \sigma_2$$

(aplicăm întâi σ_1 , apoi σ_2).

Exemplu

- $t = P(u, v, x, y, z)$
- $\tau = \{x/f(y), y/f(a), z/u\}$
- $\mu = \{y/g(a), u/z, v/f(f(a))\}$

Substituții

Două substituții σ_1 și σ_2 se pot compune

$$\sigma_1; \sigma_2$$

(aplicăm întâi σ_1 , apoi σ_2).

Exemplu

- $t = P(u, v, x, y, z)$
- $\tau = \{x/f(y), y/f(a), z/u\}$
- $\mu = \{y/g(a), u/z, v/f(f(a))\}$
- $(\tau; \mu)(t) = \mu(\tau(t)) = \mu(P(u, v, f(y), f(a), u)) =$
 $= P(z, f(f(a)), f(g(a)), f(a), z)$

Substituții

Două substituții σ_1 și σ_2 se pot compune

$$\sigma_1; \sigma_2$$

(aplicăm întâi σ_1 , apoi σ_2).

Exemplu

- $t = P(u, v, x, y, z)$
- $\tau = \{x/f(y), y/f(a), z/u\}$
- $\mu = \{y/g(a), u/z, v/f(f(a))\}$
- $(\tau; \mu)(t) = \mu(\tau(t)) = \mu(P(u, v, f(y), f(a), u)) =$
 $= P(z, f(f(a)), f(g(a)), f(a), z)$
- $(\mu; \tau)(t) = \tau(\mu(t)) = \tau(P(z, f(f(a)), x, g(a), z)) =$
 $= P(u, f(f(a)), f(y), g(a), u)$

Unificare

- Doi termeni t_1 și t_2 **se unifică** dacă există o substituție ν astfel încât
$$\nu(t_1) = \nu(t_2).$$
- În acest caz, ν se numește **unificatorul** termenilor t_1 și t_2 .
- În programarea logică, unificatorii sunt ingredientele de bază în execuția unui program.

Unificare

- Doi termeni t_1 și t_2 **se unifică** dacă există o substituție ν astfel încât
$$\nu(t_1) = \nu(t_2).$$
- În acest caz, ν se numește **unificatorul** termenilor t_1 și t_2 .
- În programarea logică, unificatorii sunt ingredientele de bază în execuția unui program.
- Un unificator ν pentru t_1 și t_2 este un **cel mai general unificator** (**cgu, mgu**) dacă pentru orice alt unificator ν' pentru t_1 și t_2 , există o substituție μ astfel încât

$$\nu' = \nu; \mu.$$

Unificator

Exemplu

- $t = x + (y \star y) = +(x, \star(y, y))$
- $t' = x + (y \star x) = +(x, \star(y, x))$

Unificator

Exemplu

- $t = x + (y \star y) = +(x, \star(y, y))$
- $t' = x + (y \star x) = +(x, \star(y, x))$
- $\nu = \{x/y, y/y\}$
 - $\nu(t) = y + (y \star y)$
 - $\nu(t') = y + (y \star y)$
 - ν este **cgu**

Unificator

Exemplu

- $t = x + (y \star y) = +(x, \star(y, y))$
- $t' = x + (y \star x) = +(x, \star(y, x))$
- $\nu = \{x/y, y/y\}$
 - $\nu(t) = y + (y \star y)$
 - $\nu(t') = y + (y \star y)$
 - ν este **cgu**
- $\nu' = \{x/0, y/0\}$
 - $\nu'(t) = 0 + (0 \star 0)$
 - $\nu'(t') = 0 + (0 \star 0)$

Unificator

Exemplu

- $t = x + (y \star y) = +(x, \star(y, y))$
- $t' = x + (y \star x) = +(x, \star(y, x))$
- $\nu = \{x/y, y/y\}$
 - $\nu(t) = y + (y \star y)$
 - $\nu(t') = y + (y \star y)$
 - ν este **cgu**
- $\nu' = \{x/0, y/0\}$
 - $\nu'(t) = 0 + (0 \star 0)$
 - $\nu'(t') = 0 + (0 \star 0)$
 - $\nu' = \nu; \{y/0\}$

Unificator

Exemplu

- $t = x + (y \star y) = +(x, \star(y, y))$
- $t' = x + (y \star x) = +(x, \star(y, x))$
- $\nu = \{x/y, y/y\}$
 - $\nu(t) = y + (y \star y)$
 - $\nu(t') = y + (y \star y)$
 - ν este **cgu**
- $\nu' = \{x/0, y/0\}$
 - $\nu'(t) = 0 + (0 \star 0)$
 - $\nu'(t') = 0 + (0 \star 0)$
 - $\nu' = \nu; \{y/0\}$
 - ν' este **unificator**, dar nu este **gcu**

Algoritmul de unificare

- Pentru o mulțime finită de termeni $\{u_1, \dots, u_n\}$, $n \geq 2$, algoritmul de unificare stabilește dacă există un cgu.
- Există algoritmi mai eficienți, dar îl alegem pe acesta pentru simplitatea sa.

Algoritmul de unificare

- Pentru o mulțime finită de termeni $\{u_1, \dots, u_n\}$, $n \geq 2$, algoritmul de unificare stabilește dacă există un cgu.
- Există algoritmi mai eficienți, dar îl alegem pe acesta pentru simplitatea sa.
- Algoritmul lucrează cu două liste:
 - Lista soluție: S
 - Lista de rezolvat: R

Algoritmul de unificare

- Pentru o mulțime finită de termeni $\{u_1, \dots, u_n\}$, $n \geq 2$, algoritmul de unificare stabilește dacă există un cgu.
- Există algoritmi mai eficienți, dar îl alegem pe acesta pentru simplitatea sa.
- Algoritmul lucrează cu două liste:
 - Lista soluție: S
 - Lista de rezolvat: R
- Inițial:
 - Lista soluție: $S = \emptyset$
 - Lista de rezolvat: $R = \{u_1 \doteq u_2, \dots, u_{n-1} \doteq u_n\}$

Algoritmul de unificare

- Pentru o mulțime finită de termeni $\{u_1, \dots, u_n\}$, $n \geq 2$, algoritmul de unificare stabilește dacă există un cgu.
- Există algoritmi mai eficienți, dar îl alegem pe acesta pentru simplitatea sa.
- Algoritmul lucrează cu două liste:
 - Lista soluție: S
 - Lista de rezolvat: R
- Inițial:
 - Lista soluție: $S = \emptyset$
 - Lista de rezolvat: $R = \{u_1 \dot{=} u_2, \dots, u_{n-1} \dot{=} u_n\}$
- $\dot{=}$ este un simbol nou care ne ajută să formăm perechi de termeni (ecuații).

Algoritmul de unificare

Algoritmul constă în aplicarea regulilor de mai jos:

Algoritmul de unificare

Algoritmul constă în aplicarea regulilor de mai jos:

- SCOATE

- orice ecuație de forma $t \doteq t$ din R este eliminată.

Algoritmul de unificare

Algoritmul constă în aplicarea regulilor de mai jos:

- SCOATE

- orice ecuație de forma $t \doteq t$ din R este eliminată.

- DESCOMPUNE

- orice ecuație de forma $f(t_1, \dots, t_n) \doteq f(t'_1, \dots, t'_n)$ din R este înlocuită cu ecuațiile $t_1 \doteq t'_1, \dots, t_n \doteq t'_n$.

Algoritmul de unificare

Algoritmul constă în aplicarea regulilor de mai jos:

□ SCOATE

- orice ecuație de forma $t \doteq t$ din R este eliminată.

□ DESCOMPUNE

- orice ecuație de forma $f(t_1, \dots, t_n) \doteq f(t'_1, \dots, t'_n)$ din R este înlocuită cu ecuațiile $t_1 \doteq t'_1, \dots, t_n \doteq t'_n$.

□ REZOLVĂ

- orice ecuație de forma $x \doteq t$ sau $t \doteq x$ din R , unde variabila x nu apare în termenul t , este mutată sub forma $x \doteq t$ în S .
În toate celelalte ecuații (din R și S), x este înlocuit cu t .

Algoritmul de unificare

Algoritmul se termină normal dacă $R = \emptyset$. În acest caz, S conține cgu.

Algoritmul de unificare

Algoritmul se termină normal dacă $R = \emptyset$. În acest caz, S conține cgu.

Algoritmul este oprit cu concluzia inexistenței unui cgu dacă:

- 1 În R există o ecuație de forma

$$f(t_1, \dots, t_n) \doteq g(t'_1, \dots, t'_k) \text{ cu } f \neq g.$$

- 2 În R există o ecuație de forma $x \doteq t$ sau $t \doteq x$ și variabila x apare în termenul t .

Algoritmul de unificare - schemă

	Lista soluție S	Lista de rezolvat R
Inițial	\emptyset	$t_1 \doteq t'_1, \dots, t_n \doteq t'_n$
SCOATE	S	$R', t \doteq t$
	S	R'
DESCOMPUNE	S	$R', f(t_1, \dots, t_n) \doteq f(t'_1, \dots, t'_n)$
	S	$R', t_1 \doteq t'_1, \dots, t_n \doteq t'_n$
REZOLVĂ	S	$R', x \doteq t$ sau $t \doteq x$, x nu apare în t
	$x \doteq t, S[x/t]$	$R'[x/t]$
Final	S	\emptyset

$S[x/t]$: în toate ecuațiile din S , x este înlocuit cu t

Exemplu

Exemplu

□ Ecuațiile $\{g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)\}$ au gcu?

Exemplu

Exemplu

□ Ecuațiile $\{g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)\}$ au gcu?

S	R	
\emptyset	$g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)$	

Exemplu

Exemplu

□ Ecuațiile $\{g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)\}$ au gcu?

S	R	
\emptyset	$g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)$	REZOLVĂ

Exemplu

Exemplu

□ Ecuațiile $\{g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)\}$ au gcu?

S	R	
\emptyset	$g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)$	REZOLVĂ
$x \doteq g(y)$	$f(g(y), h(g(y)), y) \doteq f(g(z), w, z)$	

Exemplu

Exemplu

□ Ecuațiile $\{g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)\}$ au gcu?

S	R	
\emptyset	$g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)$	REZOLVĂ
$x \doteq g(y)$	$f(g(y), h(g(y)), y) \doteq f(g(z), w, z)$	DESCOMPUNE

Exemplu

Exemplu

□ Ecuațiile $\{g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)\}$ au gcu?

S	R	
\emptyset	$g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)$	REZOLVĂ
$x \doteq g(y)$	$f(g(y), h(g(y)), y) \doteq f(g(z), w, z)$	DESCOMPUNE
$x \doteq g(y)$	$g(y) \doteq g(z), h(g(y)) \doteq w, y \doteq z$	

Exemplu

Exemplu

□ Ecuațiile $\{g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)\}$ au gcu?

S	R	
\emptyset	$g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)$	REZOLVĂ
$x \doteq g(y)$	$f(g(y), h(g(y)), y) \doteq f(g(z), w, z)$	DESCOMPUNE
$x \doteq g(y)$	$g(y) \doteq g(z), h(g(y)) \doteq w, y \doteq z$	REZOLVĂ

Exemplu

Exemplu

□ Ecuațiile $\{g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)\}$ au gcu?

S	R	
\emptyset	$g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)$	REZOLVĂ
$x \doteq g(y)$	$f(g(y), h(g(y)), y) \doteq f(g(z), w, z)$	DESCOMPUNE
$x \doteq g(y)$	$g(y) \doteq g(z), h(g(y)) \doteq w, y \doteq z$	REZOLVĂ
$w \doteq h(g(y)),$ $x \doteq g(y)$	$g(y) \doteq g(z), y \doteq z$	REZOLVĂ

Exemplu

Exemplu

□ Ecuațiile $\{g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)\}$ au gcu?

S	R	
\emptyset	$g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)$	REZOLVĂ
$x \doteq g(y)$	$f(g(y), h(g(y)), y) \doteq f(g(z), w, z)$	DESCOMPUNE
$x \doteq g(y)$	$g(y) \doteq g(z), h(g(y)) \doteq w, y \doteq z$	REZOLVĂ
$w \doteq h(g(y)),$ $x \doteq g(y)$	$g(y) \doteq g(z), y \doteq z$	REZOLVĂ
$y \doteq z, x \doteq g(z),$ $w \doteq h(g(z))$	$g(z) \doteq g(z)$	SCOATE

Exemplu

Exemplu

□ Ecuațiile $\{g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)\}$ au gcu?

S	R	
\emptyset	$g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(g(z), w, z)$	REZOLVĂ
$x \doteq g(y)$	$f(g(y), h(g(y)), y) \doteq f(g(z), w, z)$	DESCOMPUNE
$x \doteq g(y)$	$g(y) \doteq g(z), h(g(y)) \doteq w, y \doteq z$	REZOLVĂ
$w \doteq h(g(y)),$ $x \doteq g(y)$	$g(y) \doteq g(z), y \doteq z$	REZOLVĂ
$y \doteq z, x \doteq g(z),$ $w \doteq h(g(z))$	$g(z) \doteq g(z)$	SCOATE
$y \doteq z, x \doteq g(z),$ $w \doteq h(g(z))$	\emptyset	

□ $\nu = \{y/z, x/g(z), w/h(g(z))\}$ este cgu.

Exemplu

Exemplu

□ Ecuațiile $\{g(y) \doteq x, f(x, h(y), y) \doteq f(g(z), b, z)\}$ au gcu?

Exemplu

Exemplu

- Ecuațiile $\{g(y) \doteq x, f(x, h(y), y) \doteq f(g(z), b, z)\}$ au gcu?

S	R	
\emptyset	$g(y) \doteq x, f(x, h(y), y) \doteq f(g(z), b, z)$	REZOLVĂ
$x \doteq g(y)$	$f(g(y), h(y), y) \doteq f(g(z), b, z)$	DESCOMPUNE
$x \doteq g(y)$	$g(y) \doteq g(z), h(y) \doteq b, y \doteq z$	- EȘEC -

Exemplu

Exemplu

- Ecuațiile $\{g(y) \doteq x, f(x, h(y), y) \doteq f(g(z), b, z)\}$ au gcu?

S	R	
\emptyset	$g(y) \doteq x, f(x, h(y), y) \doteq f(g(z), b, z)$	REZOLVĂ
$x \doteq g(y)$	$f(g(y), h(y), y) \doteq f(g(z), b, z)$	DESCOMPUNE
$x \doteq g(y)$	$g(y) \doteq g(z), h(y) \doteq b, y \doteq z$	- EȘEC -

- h și b sunt simboluri de operații diferite!
- Nu există unificator pentru ecuațiile din U .

Exemplu

Exemplu

□ Ecuațiile $\{g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(y, w, z)\}$ au gcu?

Exemplu

Exemplu

□ Ecuațiile $\{g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(y, w, z)\}$ au gcu?

S	R	
\emptyset	$g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(y, w, z)$	REZOLVĂ
$x \doteq g(y)$	$f(g(y), h(g(y)), y) \doteq f(y, w, z)$	DESCOMPUNE
$x \doteq g(y)$	$g(y) \doteq y, h(g(y)) \doteq w, y \doteq z$	- EȘEC -

Exemplu

Exemplu

- Ecuațiile $\{g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(y, w, z)\}$ au gcu?

S	R	
\emptyset	$g(y) \doteq x, f(x, h(x), y) \doteq f(y, w, z)$	REZOLVĂ
$x \doteq g(y)$	$f(g(y), h(g(y)), y) \doteq f(y, w, z)$	DESCOMPUNE
$x \doteq g(y)$	$g(y) \doteq y, h(g(y)) \doteq w, y \doteq z$	- EȘEC -

- În ecuația $g(y) \doteq y$, variabila y apare în termenul $g(y)$.
- Nu există unificator pentru ecuațiile din U .

Terminarea algoritmului

Propoziție

Algoritmul de unificare se termină.

Terminarea algoritmului

Propoziție

Algoritmul de unificare se termină.

Demonstrație

- Notăm cu
 - N_1 : numărul variabilelor care apar în R
 - N_2 : numărul aparițiilor simbolurilor care apar în R
- Este suficient să arătăm că perechea (N_1, N_2) descrește strict în ordine lexicografică la execuția unui pas al algoritmului:
dacă la execuția unui pas (N_1, N_2) se schimbă în (N'_1, N'_2) , atunci
$$(N_1, N_2) \geq_{lex} (N'_1, N'_2)$$

Demonstrație (cont.)

Fiecare regulă a algoritmului modifică N_1 și N_2 astfel:

	N_1	N_2
SCOATE	\geq	$>$
DESCOMPUNE	$=$	$>$
REZOLVĂ	$>$	

- N_1 : numărul variabilelor care apar în R
- N_2 : numărul aparițiilor simbolurilor care apar în R

Corectitudinea algoritmului

Lema 1

Mulțimea unificatorilor pentru ecuațiile din $R \cup S$ nu se modifică prin aplicarea celor trei reguli ale algoritmului de unificare.

Corectitudinea algoritmului

Lema 1

Mulțimea unificatorilor pentru ecuațiile din $R \cup S$ nu se modifică prin aplicarea celor trei reguli ale algoritmului de unificare.

Demonstrație

Analizăm fiecare regulă:

- SCOATE: evident

Corectitudinea algoritmului

Lema 1

Mulțimea unificatorilor pentru ecuațiile din $R \cup S$ nu se modifică prin aplicarea celor trei reguli ale algoritmului de unificare.

Demonstrație

Analizăm fiecare regulă:

- **SCOATE**: evident
- **DESCOMPUNE**: Trebuie să arătăm că

$$\begin{array}{ccc} \nu \text{ unificator pt.} & \Leftrightarrow & \nu \text{ unificator pt.} \\ f(t_1, \dots, t_n) \doteq f(t'_1, \dots, t'_n) & & t_i \doteq t'_i, \text{ or. } i = 1, \dots, n. \end{array}$$

Corectitudinea algoritmului

Lema 1

Mulțimea unificatorilor pentru ecuațiile din $R \cup S$ nu se modifică prin aplicarea celor trei reguli ale algoritmului de unificare.

Demonstrație

Analizăm fiecare regulă:

- **SCOATE**: evident
- **DESCOMPUNE**: Trebuie să arătăm că

$$\begin{array}{ccc} \nu \text{ unificator pt.} & \Leftrightarrow & \nu \text{ unificator pt.} \\ f(t_1, \dots, t_n) \doteq f(t'_1, \dots, t'_n) & & t_i \doteq t'_i, \text{ or. } i = 1, \dots, n. \end{array}$$

$$\begin{aligned} \nu \text{ unif. pt. } f(t_1, \dots, t_n) \doteq f(t'_1, \dots, t'_n) \\ \Leftrightarrow \nu(f(t_1, \dots, t_n)) &= \nu(f(t'_1, \dots, t'_n)) \\ \Leftrightarrow f(\nu(t_1), \dots, \nu(t_n)) &= f(\nu(t'_1), \dots, \nu(t'_n)) \\ \Leftrightarrow \nu(t_i) = \nu(t'_i), \text{ or. } i = 1, \dots, n \\ \Leftrightarrow \nu \text{ unificator pt. } t_i \doteq t'_i, \text{ or. } i = 1, \dots, n \end{aligned}$$

Demonstrație (cont.)

□ REZOLVĂ:

- Se observă că orice unificator ν pentru ecuațiile din $R \cup S$, atât înainte cât și după aplicarea regulii REZOLVĂ, trebuie să satisfacă:

$$\nu(x) = \nu(t).$$

- Dacă μ este un unificator pentru $x \doteq t$ observăm că:

$$(x \leftarrow t); \mu = \mu$$

unde $(x \leftarrow t)(x) = t$ și $(x \leftarrow t)(y) = y$ pentru orice $y \neq x \in V$.

- $((x \leftarrow t); \mu)(x) = \mu(t) = \mu(x)$
- $((x \leftarrow t); \mu)(y) = \mu(y)$, pentru orice $y \neq x$

- Deci,

μ este un unificator pentru ecuațiile din $R \cup S$ înainte de REZOLVĂ

$$\Leftrightarrow$$

μ este un unificator pentru ecuațiile din $R \cup S$ după REZOLVĂ □

Corectitudinea algoritmului

- Pres. că algoritmul de unificare se termină cu $R = \emptyset$.
- Fie $x_i \doteq t_i$, $i = 1, \dots, k$, ecuațiile din S .
- Variabilele care apar în partea stângă a ecuațiilor din S sunt distincte două câte două și nu mai apar în termenii t_1, \dots, t_k .
- Definim substituția:
$$\nu(x_i) = t_i \text{ pentru orice } i = 1, \dots, k.$$
- Observăm că $\nu(t_i) = t_i = \nu(x_i)$ oricare $i = 1, \dots, k$, deci ν este un unificator pentru $R \cup S$.

Corectitudinea algoritmului

Lema 2

ν definit mai sus cf. algoritmului de unificare este cgu pentru $R \cup S$.

Corectitudinea algoritmului

Lema 2

ν definit mai sus cf. algoritmului de unificare este cgu pentru $R \cup S$.

Demonstrație

La ultimul pas $R = \emptyset$ și $\nu(x_i) = t_i$ oricare $i = 1, \dots, k$

□ Fie μ un alt unificator pentru S . Avem

□ $\mu(\nu(x_i)) = \mu(t_i) = \mu(x_i)$, or. $i = 1, \dots, k$,

□ $\mu(\nu(y)) = \mu(y)$, or. $y \neq x$.

Deci $\nu; \mu = \mu$. În concluzie, ν este cgu deoarece oricare alt unificator se poate scrie ca o compunere a lui ν cu o substituție. □

□ Din Lema 1 rezultă că ν este unificator pentru problema inițială $\{u_1 \doteq u_2, \dots, u_{n-1} \doteq u_n\}$, deci

$$\nu(u_1) = \dots = \nu(u_n).$$

Complexitatea algoritmului

□ Problema de unificare

$$R = \{x_1 \doteq f(x_0, x_0), x_2 \doteq f(x_1, x_1), \dots, x_n \doteq f(x_{n-1}, x_{n-1})\}$$

$$\text{are cgu } S = \{x_1 \leftarrow f(x_0, x_0), x_2 \leftarrow f(f(x_0, x_0), f(x_0, x_0)), \dots\}.$$

Complexitatea algoritmului

- Problema de unificare

$$R = \{x_1 \doteq f(x_0, x_0), x_2 \doteq f(x_1, x_1), \dots, x_n \doteq f(x_{n-1}, x_{n-1})\}$$

are cgu $S = \{x_1 \leftarrow f(x_0, x_0), x_2 \leftarrow f(f(x_0, x_0), f(x_0, x_0)), \dots\}$.

- La pasul **Elimină**, pentru a verifica că o variabilă x_i nu apare în membrul drept al ecuației (**occur check**) facem 2^i comparații.

Complexitatea algoritmului

- Problema de unificare

$$R = \{x_1 \doteq f(x_0, x_0), x_2 \doteq f(x_1, x_1), \dots, x_n \doteq f(x_{n-1}, x_{n-1})\}$$

are cgu $S = \{x_1 \leftarrow f(x_0, x_0), x_2 \leftarrow f(f(x_0, x_0), f(x_0, x_0)), \dots\}$.

- La pasul **Elimină**, pentru a verifica că o variabilă x_i nu apare în membrul drept al ecuației (**occur check**) facem 2^i comparații.
- Algoritmul de unificare prezentat anterior este exponențial. Complexitatea poate fi îmbunătățită printr-o reprezentare eficientă a termenilor.

K. Knight, Unification: A Multidisciplinary Survey, ACM Computing Surveys, Vol. 21, No. 1, 1989.

Unificare în Prolog

- Ce se întâmplă dacă încercăm să unificăm X cu ceva care conține X ?
Exemplu: $?- X = f(X)$.
- Conform teoriei, acești termeni nu se pot unifica.
- Totuși, multe implementări ale Prolog-ului sar peste această verificare din motive de eficiență.

$?- X = f(X)$.

$X = f(X)$.

Unificare în Prolog

- Ce se întâmplă dacă încercăm să unificăm X cu ceva care conține X ?
Exemplu: `?- X = f(X).`
- Conform teoriei, acești termeni nu se pot unifica.
- Totuși, multe implementări ale Prolog-ului sar peste această verificare din motive de eficiență.

`?- X = f(X).`

`X = f(X).`

- Putem folosi `unify_with_occurs_check/2`

`?- unify_with_occurs_check(X,f(X)).`

`false.`

Pe săptămâna viitoare!